

Jedrska energija? Čas je za temeljit pogovor

V Pismih bralcev dne 8. 7. 2023 me je prof. dr. Tamara Lah Turnšek izzvala.

Pojasnilo na vprašanje, zakaj nasprotujem brezglavemu načrtovanju nove nuklearke, je preprosto. Družbena odgovornost! Naša generacija, ki ima koristi od rabe radioaktivnih snovi, je dolžna poskrbeti za trajne rešitve odlaganja radioaktivnih odpadkov, teh bremen ni moralno prelagati na naslednje generacije. Običajno bi morali pomisliti na sedem generacij vnaprej, pri radioaktivnih odpadkih pa na sedemdeset tisoč generacij!

Evropska unija ni uvrstila jedrske energije med »zelene energije«, temveč kot premostitveno, če je urejeno odlaganje radioaktivnih odpadkov in če so zagotovljena sredstva za razgradnjo jedrskih objektov. Slovenija je verjetno edina jedrska država, ki nima urejenega končnega odlaganja za nobeno vrsto radioaktivnih odpadkov, prav tako nima zbranih sredstev za razgradnjo jedrskih objektov.

Verjetno se zdi jedrska energija zelena le zaradi zelene barve dolarjev in pregovora, da denar ne seva. Stališče o ogljičnem odtisu jedrske energije, ki ga ponavljajo jedrski zagovorniki, poznam. Vendar poznam tudi nasprotna stališča. V CTK je preredko izposojena knjiga, ki jo je napisal Benjamin K. Sovacool, priporočam. Podnebne krize ne smemo nadomestiti s krizo radioaktivnih odpadkov!

Nisem zagrizen in iracionalen nasprotnik raziskovalno razvojnega potenciala na področju jedrske energije. Obratno. Zagovarjam vlaganje v znanja, tudi s področja jedrske energije. Slovenija je in bo ostala jedrska država, dokler ne bo varno in trajno odložila vseh svojih radioaktivnih odpadkov.

Vem, da korelacija ni dokaz vzročne povezave. Vendar ne verjamem v naključja. NASA (<https://climate.nasa.gov/faq/14/is-the-sun-causing-global-warming/>) navaja, da je temperatura Zemlje sledila Sončevemu naravnemu 11-letnemu ciklu od 1880 do približno 1950. Takrat se je svetovna temperatura začela dvigovati. Zato je izredno malo verjetno, da bi Sonce v zadnje pol stoletja povzročilo zaznan trend globalnega segrevanja temperature. Povzročitelji so druge. Kaj je edina stvar, ki se je zgodila v polovici prejšnjega stoletja in je, kot stikalo, vključila segrevanje? Vstop v jedrsko dobo. Mar 2.053 jedrskih eksplozij od 1945 do 1998 in na tisoče delujočih jedrskih reaktorjev nima nobenega toplotnega vpliva? Z veliko verjetnostjo lahko trdimo, da je jedrska energija eden od možnih vzrokov za podnebne spremembe.

Popolnoma pa me je razočaralo sklicevanje na »*Analizo trajnostnega razvoja Slovenije*«. To pisanje, dostopno na portalu IAS, ni vredno inženirskega dela, saj uvršča jedrsko energijo med fosilne vire (str. 185).

Vesel sem, da smo se začeli pogovarjati o jedrski energiji. Še bolj pa bi bil vesel, če bi se začeli resno pogovarjati, brez podtikanj. Argumente, da bi bila jedrska elektrarna zgrajena prepozno za pravočasno razogljčenje, zagovorniki jedrske energije preprosto prezrejo.

Naložbo v novo nuklearko je pametno presejati skozi sito »želim-potrebujem-zmorem«. Ne smemo dopustiti, da bi največjo naložbo v državi načrtovali zgolj zaradi ambicij jedrskih zagovornikov in interesa kapitala. Referendum bo sporočil, ali si državljani **želimo** to jedrsko avanturo. Pregled razpoložljivih obnovljivih virov energije bo pokazal, ali **potrebujemo** tudi jedrsko energijo.

Gospodarstvo bo povedalo, ali **zmore** to naložbo, skupaj s podpornimi objekti, odlagališčem VRAO in razgradnjo. Odločila pa bo politika. Ravno zato se moramo pogovarjati.

Matjaž Valenčič, neodvisni energetske strokovnjak, član ZEG